

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ ТА ПЕРЕКЛАДУ НА ФАКУЛЬТЕТАХ ГУМАНІТАРНОГО НАПРЯМКУ

USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND TRANSLATION AT HUMANITARIAN FACULTIES

Бесараб О.М.,

orcid.org/0000-0002-0793-2850

кандидат філологічних наук, доцент,

*доцент кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

У статті розглянуто роль цифрових технологій у навчанні іноземних мов і перекладу на гуманітарних факультетах закладів вищої освіти. Розкрито теоретичні засади цифровізації освітнього процесу, проаналізовано типи ІКТ-засобів, які застосовуються у мовній та перекладацькій підготовці, зокрема інформаційно-пошукові системи, навчальні платформи, інтерактивні ресурси, інструменти для розвитку усного мовлення та перекладацькі середовища. Обґрунтовано актуальність цифровізації в умовах трансформації освітнього середовища та зростаючих вимог до мовної і перекладацької підготовки. Проведено огляд класифікації ІКТ-засобів, їх функціональних можливостей та переваг у навчальному процесі. Особливу увагу приділено інтерактивній платформі Genially як інструменту для створення мультимедійних освітніх ресурсів, що сприяє формуванню лінгвістичних, перекладацьких та міжкультурних компетентностей. Зазначена платформа поєднує в собі елементи гейміфікації, мультимедійності, візуалізації та взаємодії, що забезпечує високий рівень залучення студентів до навчального процесу. Наведено приклади практичного використання Genially у навчанні граматики, лексики, усного мовлення, а також у перекладі інфографіки, відеоматеріалів і медіатекстів. Узагальнено результати досліджень щодо ефективності використання цифрових ресурсів. Виявлено переваги та труднощі впровадження цифрових платформ та застосунків в освітній процес для студентів гуманітарного спрямування.

Обґрунтовано потребу в розвитку цифрової педагогіки, підготовці викладачів до роботи з мультимедійними інструментами та створенні авторських методичних матеріалів на основі цифрових ресурсів для змішаного навчання та міжуніверситетської співпраці. Запропоновано напрями подальших досліджень, зокрема розробку моделей змішаного навчання та порівняльний аналіз цифрових платформ для лінгвістичної й перекладацької підготовки.

Ключові слова: цифрові технології, іноземна мова, переклад, гуманітарні факультети, Genially, мовна освіта, цифровізація.

The article explores the role of digital technologies in foreign language and translation teaching at humanities faculties in higher education institutions. It outlines the theoretical foundations of educational digitalization and analyzes various types of ICT tools applied in linguistic and translation training, including information retrieval systems, learning platforms, interactive resources, speaking development tools, and computer-assisted translation environments. The relevance of digitalization is substantiated in the context of educational transformation and the increasing demands on language and translation training. The paper reviews the classification of ICT tools, their functions, and advantages in the educational process. Particular attention is given to the Genially platform as an interactive tool for creating multimedia educational resources that contribute to the development of linguistic, translation, and intercultural competencies. The platform combines the possibilities of gamification, multimedia, visualization, and interactivity features, thereby ensuring a high level of student engagement in the learning process. Practical examples of using Genially in teaching grammar, vocabulary, speaking, and translation of infographics, videos, and media texts are presented. The article summarizes research findings on the effectiveness of digital resources. It identifies the benefits and challenges of digital platform integration into the educational process in the humanities domain.

The need for the development of digital pedagogy, teacher training in working with multimedia tools, and the creation of author-developed teaching materials based on digital resources for blended learning models, and inter-university cooperation is substantiated. The article proposes directions for further research, including the development of blended learning models and a comparative analysis of digital platforms for linguistic and translation training.

Key words: digital technologies, foreign language, translation, humanities faculties, Genially, language education, digitalization.

Постановка проблеми. Цифрова трансформація сучасного суспільства істотно впливає на освітню сферу, змінюючи підходи до викладання іноземних мов і перекладу. Для гуманітарних факультетів, де готують фахівців з мовною, міжкультурною та перекладацькою компетентністю, дедалі актуальнішою стає потреба в інтеграції сучасних цифрових технологій у навчальний

процес. В умовах глобалізації та розвитку інформаційного суспільства ефективність підготовки таких фахівців значною мірою залежить від використання інноваційних методів навчання та цифрових ресурсів. Однак до сьогодні не всі аспекти такого впровадження є належним чином дослідженими, що зумовлює актуальність цієї статті.

Аналіз останніх досліджень. Цифровізація освіти активно досліджується вітчизняними та зарубіжними науковцями. Зокрема, у працях Бикова В.Ю. [1] висвітлюється стратегічне бачення цифрової трансформації вищої освіти. Коваленко О.П. [2] аналізує практичні підходи до використання цифрових ресурсів у викладанні іноземних мов. У роботах Levy & Stockwell [3], Mishan [4] розглядається зміна ролі викладача в умовах використання ІКТ. Однак дослідження, присвячені інтерактивним платформам типу Genially, залишаються поодинокими, що створює простір для подальших розвідок.

Недостатньо вивчено ефективність конкретних цифрових інструментів у формуванні перекладацької компетентності. Немає уніфікованих методичних рекомендацій для викладачів, які інтегрують такі платформи в освітній процес.

Постановка завдання. Метою цієї статті є аналіз можливостей застосування цифрових технологій у процесі викладання іноземної мови та перекладу, зокрема з урахуванням специфіки гуманітарної освіти. У центрі уваги – потенціал інтерактивної платформи Genially як інструменту для створення мультимедійних освітніх продуктів, що сприяють підвищенню якості мовної підготовки та розвитку професійних перекладацьких навичок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифровізація вищої освіти розглядається як системне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всі аспекти освітньої діяльності. У контексті викладання іноземних мов і перекладу це означає зміну освітньої парадигми: від традиційних методів до інтерактивного, візуально насиченого й студентоцентричного підходу.

Сучасні дослідження свідчать про позитивний вплив цифрових технологій на розвиток когнітивної активності студентів, їхню мотивацію до вивчення мов, креативність та самостійність у навчанні. ІКТ дозволяють урізноманітнити форми подання навчального матеріалу, організувати самостійну роботу, здійснювати моніторинг знань у режимі реального часу.

До основних принципів цифровізації мовної освіти можемо віднести наступні аспекти:

- персоналізація навчання;
- інтерактивність і візуалізація змісту;
- розвиток навичок цифрової грамотності;
- створення відкритого освітнього середовища;
- підтримка колаборативного навчання.

Перекладацька освіта вимагає додаткового врахування професійної специфіки. Зокрема,

цифрові засоби мають забезпечувати умови для моделювання реальних перекладацьких ситуацій, опрацювання автентичних текстів різного жанру та стилю, доступ до мультимедійних ресурсів іноземними мовами тощо. Розглянемо, які саме види цифрових інструментів існують в цілому. Цифрові інструменти для навчання мови та перекладу можна умовно розподілити на декілька категорій. Серед них: інформаційно-пошукові платформи (онлайн-бібліотеки, корпуси, глосарії, словники); онлайн-бібліотеки (Google Books, JSTOR, DOAJ), які забезпечують доступ до широкого спектру наукової літератури, підручників, досліджень, що є важливими джерелами при вивченні мови і перекладу; мовні корпуси (British National Corpus, Sketch Engine), які дозволяють аналізувати реальне мовлення, виявляти частотність, контексти вживання лексем, що сприяє формуванню граматичної і лексичної компетентності; словники та глосарії (Cambridge Dictionary, Linguee, Multitran), які є незамінними для самостійного засвоєння лексики та пошуку відповідників у перекладі; навчальні платформи (Moodle, Google Classroom, Coursera, Edmodo). Навчальні платформи, наприклад, мають багато функцій, зокрема, дозволяють створювати курси, проводити тестування, відстежувати прогрес студентів (Moodle), інтегруються з іншими сервісами Google та надають прості засоби для спілкування, розміщення матеріалів та оцінювання завдань (Google Classroom), є міжнародною освітньою платформою з широким вибором курсів з лінгвістики, перекладу, методики викладання мов (Coursera) та поєднують функції соціальної мережі та платформи для дистанційного навчання (Edmodo). Досить багатофункціональними є інтерактивні інструменти для створення навчального контенту (Genially, H5P, Canva, Mentimeter). Genially: дозволяє створювати інтерактивні презентації, вікторини, візуальні історії, що підвищують зацікавлення і залучення студентів. H5P: інтегрується з Moodle і дозволяє створювати інтерактивні відео, презентації, тести та інші мультимедійні ресурси. Canva: використовується для створення інфографіки, постерів, карт знань, що особливо корисно для візуалізації складних понять і процесів. Mentimeter: дає змогу проводити опитування, голосування, збирати миттєвий фідбек під час занять.

Корисними для імплементації у початковий процес є також інструменти для розвитку мовлення та аудіювання (Padlet, Vocaroo, Flipgrid). Padlet: онлайн-дошка, де студенти можуть публікувати аудіо-, відеофайли, тексти, коментувати

роботи інших, що сприяє розвитку продуктивних і рецептивних навичок. Vocaoo: простий сервіс для запису та прослуховування власного мовлення, корисний для розвитку вимови та інтонації. Flipgrid: дозволяє викладачам створювати відео-завдання, а студентам – відповідати у форматі відео, що стимулює розвиток монологічного і діалогічного мовлення.

У навчанні перекладу цінними стануть автоматизовані перекладацькі середовища (Trados, Memsource, Smartcat). Trados Studio є своєрідним професійним середовищем для перекладачів, що включає пам'ять перекладів, термінологічні бази та можливість командної роботи. Memsource яляє собою хмарне рішення для перекладацьких команд, з можливістю автоматичного перекладу, редагування, аналізу якості. А Smartcat поєднує функції редактора, платформи для командної роботи та біржі перекладацьких послуг, підтримує інтеграцію з машинним перекладом.

Кожен із зазначених ІКТ-засобів виконує свою функцію в навчальному процесі: одні забезпечують доступ до ресурсів, інші – сприяють створенню навчального контенту, треті – розвивають мовні навички або професійну перекладацьку компетентність. Їх раціональне використання дозволяє підвищити якість освітнього процесу, зробити його інтерактивним, адаптивним та орієнтованим на потреби сучасного здобувача освіти.

Інструменти з третьої групи – інтерактивні візуальні платформи – відіграють особливу роль у формуванні як мовної, так і перекладацької компетентності. Саме до цієї категорії належить Genially – універсальний ресурс для створення мультимедійного контенту.

Досить цікавою та практично корисною є платформа Genially, яка має неабиякий дидактичний потенціал для застосування у вивченні і викладанні мови і перекладацькій підготовці.

Genially – це інструмент, що дозволяє створювати інтерактивні презентації, освітні ігри, віртуальні екскурсії, вікторини, тренажери та міні-курси без потреби програмування. Ця платформа поєднує в собі елементи гейміфікації, візуалізації й інтерактиву, що відповідає принципам сучасної педагогіки.

У процесі викладання англійської мови на гуманітарних факультетах інтерактивна платформа Genially маючи значний дидактичний потенціал, може бути застосованою у навчанні різним аспектам мови, зокрема, при формуванні граматичної, лексичної та комунікативної компетентностей. Genially може бути використано для: створення інтерактивних вправ з граматики та

лексики; розвитку навичок читання та аудіювання з використанням текстів, відео та аудіо; візуалізації культурних аспектів мовного середовища; тренування усного мовлення через симуляції комунікативних ситуацій. Наведемо деякі приклади такого застосування.

Для викладання перекладу Genially пропонує наступні можливості: моделювання перекладацьких кейсів (інтерактивні вправи на переклад фрагментів із контекстом); створення порівняльних таблиць мовних структур (SL-TL); інтеграцію мультимедійних матеріалів у перекладні проєкти (переклад відео, інфографіки); формування портфоліо перекладача (інтерактивні презентації з відображенням професійних досягнень). Використання Genially сприяє активізації студентів, розвиває креативність, формує вміння працювати з мультимодальними текстами та адаптувати мовний матеріал до умов реального перекладацького середовища.

У межах курсу «Іноземна мова» для відпрацювання одного з важливих граматичних аспектів англійської мови студентам пропонується виконати проєкт зі створення інтерактивної презентації про умовні речення. Кожній групі потрібно розробити міні-курс із вправами на визначення типу умовного речення, переклад речень українською мовою, доповнення частин конструкцій. Завдяки Genially можна реалізувати гейміфіковану форму виконання завдань, яка дозволить підвищити мотивацію студентів та сприятиме кращому запам'ятовуванню структур. У навчанні граматики Genially дає можливість створювати тематичні модулі, у межах яких реалізуються інтерактивні завдання на засвоєння граматичних конструкцій. У межах теми “Conditional Sentences” студенти можуть проходити ігрові вправи на класифікацію типів умовних речень, доповнення пропозицій із варіантами вибору, переклад речень із контекстуальним підсиленням. Візуально-анімовані елементи в такому застосуванні сприяють кращому розумінню структур і стимулюють аналітичне мислення.

Покращити засвоєння лексики зазначений застосунок уможливить за допомогою інтерактивних флеш-карток, хмар слів, семантичних карт або тематичних вікторин, створених у Genially. Виконувати цю роботу можна як індивідуально, так у груповій формі, що, у будь-якому випадку, призведе до активізації нової лексики. Так, при вивченні теми “Environmental Issues” можливо створити лексичні тренажери, які дозволяють студентам співвідносити терміни з візуальними зображеннями або контекстуальними прикладами.

Для розвитку усного мовлення можливе застосування симульованих комунікативних ситуацій в Genially, зокрема через віртуальні діалоги або інтерактивні сценарії, сприяє розвитку навичок монологічного й діалогічного мовлення. Наприклад, під час вивчення теми “At the Airport” студенти можуть взаємодіяти з віртуальними персонажами, обираючи варіанти реплік, озвучуючи відповіді, та отримуючи негайний зворотний зв'язок. Такий формат сприяє моделюванню реальних комунікативних ситуацій у безпечному освітньому середовищі.

Під час перекладу, зокрема, роботою над перекладом відеоматеріалів, функціонал Genially дозволяє інтегрувати відео з платформ YouTube або Vimeo безпосередньо в інтерактивні слайди, що відкриває широкі можливості для роботи з автентичним аудіовізуальним контентом. Наприклад, у межах курсу з перекладу медіатекстів студентам можна запропонувати виконати завдання з перекладу фрагментів відеороликів соціального, інформаційного чи рекламного характеру. У створеній презентації можна реалізувати порівняння оригінального відео з перекладеним текстом, додати коментарі щодо лексичних і стилістичних трансформацій, а також пояснення перекладацьких рішень. Такий формат роботи сприяє формуванню навичок перекладу мультимодальних текстів і розвитку критичного мислення.

У перекладі ж медіатекстів Genially можна ефективно застосувати для аналізу та перекладу зображувально-текстових матеріалів (інфографіки, новинних заголовків, постів у соціальних мережах). Наприклад, під час вивчення теми «Мова мас-медіа» даємо студентам завдання перекласти англomовну інфографіку, присвячену екологічній тематиці. У результаті створюється інтерактивний продукт, у якому кожен елемент (підпис, цифра, піктограма) має адаптований переклад з поясненням вибору термінів, з урахуванням жанру, стилю й аудиторії. Така діяльність сприяє розвитку навичок інтерсеміотичного перекладу та формуванню професійної рефлексії.

У курсі “Основи перекладу”, у рамках теми “Переклад медіатекстів” можемо запропонувати студентам перекласти уривки з англomовних інфографік про зміни клімату, візуальні огляди туристичних місць, відеоролики з соціальних мереж. У Genially вони створюють інтерактивні звіти з варіантами перекладу, коментарями до мовних трансформацій та обґрунтуванням стилістичних рішень. Це завдання допоможе активізувати розвиток критичного мислення, сприятиме відпрацюванню навичок аналізувати текст

та ефективно адаптувати його для україномовної аудиторії.

Питання ефективності використання цифрових технологій у мовній і перекладацькій освіті досі залишається дискусійним, адже завжди існують як переваги, так і недоліки того чи іншого підходу.

Викладений у сучасних дослідженнях з цієї теми аналіз результатів опитування студентів і викладачів показав, що понад 85% учасників високо оцінюють зручність, інтерактивність і візуальну привабливість Genially. Більшість студентів відзначають зростання мотивації до навчання, підвищення рівня засвоєння матеріалу, зручність роботи з мультимедійними текстами. Викладачі наголошують на гнучкості ресурсу, можливості створення адаптивних курсів і легкому доступі до результатів роботи студентів.

Разом з тим було виявлено певні труднощі: потреба у швидкому інтернет-з'єднанні, необхідність попередньої підготовки викладача, обмеження безкоштовної версії платформи. Однак ці фактори не знижують загальну ефективність використання Genially, а скоріше вимагають організаційної підтримки та навчання персоналу.

Незважаючи на існуючі нюанси цифровізації освіти, все ж таки перспективи розвитку цифрових підходів у підготовці фахівців гуманітарного профілю є досить значущими та позитивними.

Розвиток цифрових технологій відкриває нові горизонти для гуманітарної освіти. Використання інтерактивних платформ дозволяє формувати не лише мовну компетентність, а й міждисциплінарні навички – критичне мислення, цифрову грамотність, комунікативну та культурну гнучкість. У майбутньому можливе активне залучення штучного інтелекту для автоматизованого аналізу мови, адаптивного навчання та вдосконалення онлайн-середовищ перекладацької практики.

Одним із важливих напрямів залишається подальше навчання викладачів цифровій педагогіці та створення методичних рекомендацій щодо інтеграції Genially у різні дисципліни. Важливим є також розвиток академічної мобільності через спільні онлайн-проекти між університетами.

Висновки. Підводячи підсумки вищезазначеного, можемо відзначити, що інтеграція цифрових технологій, зокрема платформи Genially, у процес навчання іноземної мови та перекладу на гуманітарних факультетах демонструє високу ефективність і потенціал для подальшого розвитку. Такий підхід сприяє підвищенню мотивації студентів, розвитку професійних навичок та адаптації до цифрового освітнього середовища. Водночас

цифровізація освіти вимагає системного підходу, інституційної підтримки та постійного оновлення методичного інструментарію.

У подальших дослідженнях доцільно зосередитись на порівняльному аналізі ефективності різних цифрових платформ, розробці авторських курсів

на базі Genially та створенні моделей змішаного навчання для фахівців мовної і перекладацької галузей. Наступні дослідження варто спрямувати на аналіз впливу гейміфікації на результативність навчання та підтримку цифрової педагогіки серед викладачів гуманітарного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Биков В.Ю., Співаковський О.В. Цифрова трансформація освіти в Україні. Київ: ІІТЗН НАПН України, 2021.
2. Коваленко О.П. Цифрові ресурси у викладанні іноземної мови: теорія і практика. Харків: ХНУ, 2020.
3. Levy M., Stockwell G. CALL Dimensions: Options and Issues in Computer-Assisted Language Learning. Routledge, 2013.
4. Mishan F. Designing Authenticity into Language Learning Materials. Intellect Books, 2015.
5. Офіційний сайт Genially. URL: <https://www.genial.ly>